

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/170404,Stulecie-Klubu-Sportowego-Gedania-Gdansk-15-wrzesnia-2022.html>
27.04.2024, 17:05

Stulecie Klubu Sportowego Gedania - Gdańsk, 15 września 2022

STRZELECTWO

...nia w 1924 r. ...ki. Ze względu ...nad ... Generalny ...ował własną ...esesy.

**DEŁA
USC
A**

Niechęć Niemców do polskich strzelców narastała. Gedania, mimo, że była jednym z ponad 20 gdańskich klubów strzeleckich, została oskarżona o działalność paramilitarną, a w 1931 r. wyrzucona ze związku gdańskiego. W zamian zapisała się do Polskiego Związku Strzeleckiego.

Aleksander Fedasz (1903-1939)
Syn Zachariasza i Rozalii. Urodził się we Lwowie. Pracownik PKP. Był członkiem Zarządu KS Gedania i kierownikiem Wydziału Strzeleckiego. Należał do Gminy Polskiej - Związku Polaków, Związku Podoficerów Rezerwy RP, Kolejowego Klubu Sportowego, Macierzy Szkolnej. Był instruktorem w Polskiej Tajnej Organizacji Wojskowej. Został aresztowany przez Niemców 28 sierpnia 1939 r. i zamordowany w grudniu tego samego roku w Piastnicy.

...a w zawrotnym tempie. ...60, a w 1936 aż 97. ...gram nauki strzelania ...riotypyczne wychowanie ...e 10 strzałów ku ...i je działacze na rzecz ...dańsku. W 1934 r. był to ...roczyznych zawodach ...elców. Jednym ze ...ogocka.

owia

ŁKA NOŻNA

...pca 1933 r. Gedania ...mistrzów do Lwowa, ...wca z wiceprezesa ...okazała, jak bardzo ...nionemu polskiej ...

Historia

ówna
9)
szkole
nkowie.
Polaków,
Wojskowym
Gedania
solwentka
iwersytecie
z rodziną
na przez
rdowana
wskim
939 r.

Przed pomnikiem Pomordowanych i Poległych Gedanistów – Gdańsk, 15 września 2022.

Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Przed pomnikiem Pomordowanych i Poległych Gedanistów – Gdańsk, 15 września 2022.

Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Przed pomnikiem Pomordowanych i Poległych Gedanistów – Gdańsk, 15 września 2022.

Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Otwarcie wystawy IPN „Z miłości do sportu. Z dumy bycia Polakiem” – Gdańsk, 15 września 2022. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Otwarcie wystawy IPN „Z miłości do sportu. Z dumy bycia Polakiem” – Gdańsk, 15 września 2022. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Otwarcie wystawy IPN „Z miłości do sportu. Z dumy bycia Polakiem” – Gdańsk, 15 września 2022. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Otwarcie wystawy IPN „Z miłości do sportu. Z dumy bycia Polakiem” – Gdańsk, 15 września 2022. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Otwarcie wystawy IPN „Z miłości do sportu. Z dumy bycia Polakiem” – Gdańsk, 15 września 2022. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Otwarcie wystawy IPN „Z miłości do sportu. Z dumy bycia Polakiem” – Gdańsk, 15 września 2022. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Otwarcie wystawy IPN „Z miłości do sportu. Z dumy bycia Polakiem” – Gdańsk, 15 września 2022. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Otwarcie wystawy IPN „Z miłości do sportu. Z dumy bycia Polakiem” – Gdańsk, 15 września 2022. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Prezentacja reprintu Księgi Pamiątkowej Kazimierza Papée – Gdańsk, 15 września 2022.

Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Prezentacja reprintu Księgi Pamiątkowej Kazimierza Papée – Gdańsk, 15 września 2022.

Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Prezentacja reprintu Księgi Pamiątkowej Kazimierza Papée – Gdańsk, 15 września 2022.

Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Prezentacja reprintu Księgi Pamiątkowej Kazimierza Papée – Gdańsk, 15 września 2022.

Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Prezentacja reprintu Księgi Pamiątkowej Kazimierza Papée – Gdańsk, 15 września 2022.

Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Prezentacja reprintu Księgi Pamiątkowej Kazimierza Papée – Gdańsk, 15 września 2022.

Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Prezentacja reprintu Księgi Pamiątkowej Kazimierza Papée – Gdańsk, 15 września 2022.

Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Prezentacja reprintu Księgi Pamiątkowej Kazimierza Papée – Gdańsk, 15 września 2022.

Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Prezentacja reprintu Księgi Pamiątkowej Kazimierza Papée – Gdańsk, 15 września 2022.

Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Prezentacja reprintu Księgi Pamiątkowej Kazimierza Papée – Gdańsk, 15 września 2022.

Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Prezentacja reprintu Księgi Pamiątkowej Kazimierza Papée – Gdańsk, 15 września 2022.

Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Prezentacja reprintu Księgi Pamiątkowej Kazimierza Papée – Gdańsk, 15 września 2022.

Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Prezentacja reprintu Księgi Pamiątkowej Kazimierza Papée – Gdańsk, 15 września 2022.

Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Prezentacja reprintu Księgi Pamiątkowej Kazimierza Papée – Gdańsk, 15 września 2022.

Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Rozdanie kopii historycznej maskotki Gedanii – Gdańsk, 15 września 2022. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Rozdanie kopii historycznej maskotki Gedanii – Gdańsk, 15 września 2022. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Uroczysta gala w stulecie klubu sportowego Gedania – Gdańsk, 15 września 2022. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Uroczysta gala w stulecie klubu sportowego Gedania – Gdańsk, 15 września 2022. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Prezes IPN dr Karol Nawrocki podczas uroczystej gali w stulecie klubu sportowego Gedania – Gdańsk, 15 września 2022. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Prezes IPN dr Karol Nawrocki wręczył prezesowi Gedanii Władysławowi Barwińskiemu złoty Medal „Reipublicae Memoriae Meritum” – Gdańsk, 15 września 2022. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Uroczysta gala w stulecie klubu sportowego Gedania – Gdańsk, 15 września 2022. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Uroczysta gala w stulecie klubu sportowego Gedania – Gdańsk, 15 września 2022. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Uroczysta gala w stulecie klubu sportowego Gedania – Gdańsk, 15 września 2022. Fot.

Mikołaj Bujak (IPN)

Uroczysta gala w stulecie klubu sportowego Gedania – Gdańsk, 15 września 2022. Fot.

Mikołaj Bujak (IPN)

Uroczysta gala w stulecie klubu sportowego Gedania – Gdańsk, 15 września 2022. Fot.

Mikołaj Bujak (IPN)

Wystawa przygotowana przez Muzeum II Wojny Światowej poświęcona Gedanii – Gdańsk, 15 września 2022. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Wystawa przygotowana przez Muzeum II Wojny Światowej poświęcona Gedanii – Gdańsk, 15 września 2022. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Wystawa przygotowana przez Muzeum II Wojny Światowej poświęcona Gedanii – Gdańsk, 15 września 2022. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Wystawa przygotowana przez Muzeum II Wojny Światowej poświęcona Gedanii – Gdańsk, 15 września 2022. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Wystawa przygotowana przez Muzeum II Wojny Światowej poświęcona Gedanii – Gdańsk, 15 września 2022. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Z okazji setnej rocznicy powstania klubu sportowego Gedania odbyły się w Gdańsku uroczystości jubileuszowe, w których uczestniczyli m.in. przedstawiciele Instytutu Pamięci Narodowej z prezesem – dr. Karolem Nawrockim. Zaproszeni na uroczystości goście wzięli udział we Mszy świętej w kościele św. Stanisława Biskupa Męczennika w Gdańsku Wrzeszczu, a także złożyli kwiaty pod pomnikiem Pomordowanych i Poległych Gedanistów.

Oddział IPN w Gdańsku przygotował wystawę „Z miłości do sportu. Z dumy bycia Polakiem” poświęconą historii Gedanii. Ekspozycję można oglądać od 15 września 2022 roku w Gdańsku pomiędzy kościołem św. Stanisława Biskupa Męczennika a historycznym stadionem Gedanii (al. Legionów 13). Na wystawie zostały zaprezentowane unikalne, pokolorowane zdjęcia Gedanistów.

IPN przygotował również reprint Księgi Pamiątkowej Kazimierza Papée, Komisarza Generalnego Rzeczypospolitej Polskiej w Wolnym Mieście Gdańsku. Podczas uroczystej prezentacji albumu w sali konferencyjnej Dyrekcji Kolei w Gdańsku prezes Instytutu Pamięci Narodowej dr Karol Nawrocki przypomniał sylwetkę Kazimierza Papée.

– Życiorysem Kazimierza Papée moglibyśmy obdarować właściwie wiele ludzkich istnień. To nie tylko Legionista i człowiek, który wyrastał w kulturze ułańskiej, szwoleżerskiej, ale też znakomity polski dyplomata, który służył już w wolnej, niepodległej ojczyźnie w wielu zakątkach świata – w Turcji i w Estonii, ale też tutaj, w Gdańsku. Wówczas w Wolnym Mieście Gdańsku, które z wolnością dla Polaków miało tak niewiele wspólnego. Kazimierz Papée, który był Komisarzem Generalnym Rzeczypospolitej Polskiej, musiał zmierzyć się z bardzo ciężkimi zadaniami. Wolne Miasto

Gdańsk było właściwie laboratorium niemieckiego nazizmu, a on był nie tylko dyplomata, był także honorowym członkiem klubu sportowego Gedania. W końcu Kazimierz Papée to tuż przed wojną polski dyplomata w Watykanie, który dyplomata pozostał przez całą II wojnę światową, ale także po roku 1945. Kiedy Polska stała się sowiecką kolonią, to Kazimierz Papée reprezentował prawowity rząd w Londynie i swoją misję prowadził aż do lat 70-tych

- mówił podczas uroczystości prezes IPN. Zazaczył, że prezentowany reprint ma też bohatera zbiorowego, którym jest klub sportowy Gedania.

- Stadion Gedanii to było sanktuarium polskości w okresie międzywojennym. Ten album, reprint mówi o pięknej, dzisiaj już stuletniej historii klubu sportowego Gedania, o wielu sekcjach, m.in. sekcji motocyklowej czy tenisowej.

Dla młodszych dzieci Oddział IPN w Gdańsku przygotował niespodziankę - kopię historycznej maskotki Gedanii z dwudziestolecia międzywojennego.

* * *

Klub sportowy Gedania został uhonorowany przez Instytut Pamięci Narodowej specjalnym złotym [Medalem „Reipublicae Memoriae Meritum”](#). Odznaczenie wręczył prezes IPN dr Karol Nawrocki podczas uroczystej gali, która odbyła się wieczorem w Gdańsku.

Medal „Reipublicae Memoriae Meritum” nadaje Instytut Pamięci Narodowej instytucjom, organizacjom lub osobom fizycznym, które działają na rzecz trwałego upamiętniania wydarzeń i postaci z historii Narodu Polskiego w latach 1917–1990 oraz wspierają IPN w działalności edukacyjnej, naukowej i wydawniczej.

► [Więcej o uroczystościach na stronie gdańskiego oddziału IPN.](#)

* * *

15 września 1922 roku w Gdańsku, na bazie sekcji piłkarskiej działającej przy Polskim Towarzystwie Gimnastycznym „Sokół”, powstał wielosekcyjny polski klub sportowy Gedania. Początkowo miał się nazywać „Polonia”, jednak niemieckie władze miasta nie zgodziły się na to. Gedania nie budziła takich sprzeciwów i została przyjęta za oficjalną nazwę.

Klub borykał się z problemami lokalowymi, ale już od 1923 r. mógł korzystać z prowizorycznego boiska zbudowanego na Biskupiej Górcie. Od 1929 r. klub użytkował

nowe obiekty sportowe w Wrzeszczu, znajdujące się na skrzyżowaniu ulic Ringstrasse (obecnie Kościuszki) i Heeresanger Strasse (obecnie Al. Legionów).

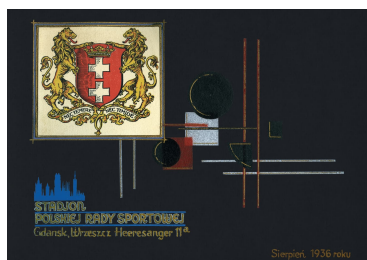
Na początku w klubie działała tylko sekcja piłkarska, od 1931 r. powstały nowe sekcje: lekkoatletyczna, kolarska, motorowa, hokejowa, bokserska, strzelecka, tenisa ziemnego, motocyklowa, piłki ręcznej mężczyzn, piłki ręcznej kobiet oraz tenisa stołowego. Klub stał się członkiem związków sportowych, od 1924 r. należał do Baltischer Rasen-und Wintersport-Verband (przemianowany 10 kwietnia 1927 r. na Baltischer Sport-Verband). Od 1934 r. Gedania była zrzeszona w Deutscher Fußball-Bund i Gauliga Ostpreußen, uczestniczyła w rozgrywkach dywizji Gauliga Danzig. Występy sportowców klubu obfitowały w sukcesy: w 1930 r. Jan Bianga został pięściarskim wicemistrzem Polski, w tym samym roku Władysław Pianowski- motocyklowym mistrzem Polski. W 1933 r. piłkarze zdobyli mistrzostwo Wolnego Miasta Gdańsk, w rozgrywkach piłkarskich w sezonach 1936-37 i 1937-38 klubowa drużyna zajęła drugie miejsce.

Po wybuchu II wojny światowej władze niemieckie doprowadziły do zawieszenia działalności klubu, a liczni jego członkowie zostali poddani represjom. Starszy sierżant Wojciech Najsarek poległ w obronie Westerplatte, czterech członków klubu broniło Poczty Polskiej w Gdańsku, w niemieckim obozie koncentracyjnym KL Stutthof zostało zamordowanych kolejnych dwudziestu. Henryk Kopecki, prezes klubu, oraz, Konrad Zdrojewski i Władysław Dębowski, wiceprezesa, zostali przez Niemców rozstrzelani. W latach 1939-1945 zginęło 75 członków Gedanii.

Klub odrodził się w 1945 r. jako Klub Sportowy Gedania. W rozgrywkach piłkarskich nie udało mu się powrócić do przedwojennej świetności, grał w niższych ligach. Jednakże wychowankowie Klubu startowali w międzynarodowych zawodach. W 1952 r. bokser Zygmunt Chychła zdobył złoty medal na igrzyskach olimpijskich w Helsinkach, w 1960 r. w Rzymie, również w boksie, Brunon Bendig zdobył brąz. W 1980 r. w Moskwie wioślarki Małgorzata Dłużewska i Czesława Kościańska zdobyły srebro.

W 1987 r. Gedania połączył się z klubem MOSiR Gdańsk. Kolejna transformacja nastąpiła w 2003 r., kiedy Gedania łączy się z Flotyllą Gdańsk. Działalność klubu ograniczyła się do trzech dyscyplin: wioślarstwa, piłki nożnej oraz siatkówki.

Wybrane karty z Księgi Pamiątkowej Kazimierza Papée

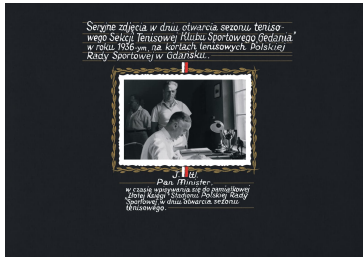

TW Pan Komisarz Główny Państwa w Gdańsku - **KAZIMIERZ PAPÉE** łaskiwie przysięgł naszym Klubowi Sportowemu, że Pan Minister od lat tym Członkiem -

czym tej sekcji -

neralny Rzeczypospolitej Minister Dni - ten skromny upominek od Sekcji Tenisowej danym, w której i W. był, i obecnie jest Stałym Członkiem Sportow -

Sekcja Tenisowa KL St. „Gedania” w Gdańsku.

Serwisy złącza w dniu otwarcia sezonu tenisowego Sekcji Tenisowej Klubu Sportowego Gedania w roku 1966 gm. na kortach tenisowych Polskiej Rady Sportowej w Gdańsku.

Pan Minister w czasie wyjazdu do Sopotu w celu przeprowadzenia zgrupowania kadry tenisowej w dniu otwarcia sezonu.